

نبرد تیسفون

۲۹ خرداد ۱۳۹۴ ساعت ۱۷:۱۱

بیست و نهم ماه می سال ۳۶۳ میلادی در کنار دجله، در محلی که اینک در آنجا شهر بغداد واقع شده است و نه چندان دور از شهر تیسفون Ctesiphon (مدائن) پایتخت امپراتوری ایران، جهان باستان شاهد نبرد سخت ۶۰ هزار لژیونر رومی با ۶۵ تا ۸۰ هزار سرباز ایرانی به فرماندهی سپهبد «مرنا» Merenal بود.

بیست و نهم ماه می سال ۳۶۳ میلادی در کنار دجله، در محلی که اینک در آنجا شهر بغداد واقع شده است و نه چندان دور از شهر تیسفون Ctesiphon (مدائن) پایتخت امپراتوری ایران، جهان باستان شاهد نبرد سخت ۶۰ هزار لژیونر رومی با ۶۵ تا ۸۰ هزار سرباز ایرانی به فرماندهی سپهبد «مرنا» Merenal بود. فرماندهی رومیان را ژولیان (فلاویوس کلودیوس ژولیانوس Flavius Claudius Julianus) نوشته تیسفون شمال (کیلومتری ۳۶) فرسنگی شش، جنگ این میدان داشت برعهده شخصاً روم امپراتور شده است.

مارسه لیوس Marcellinus مورخ یونانی (متولد ۳۳۰ و متوفا در ۳۹۱ میلادی) که به عنوان یک افسر ارتش روم ناظر صحنه های جنگ بود شرح نبرد، علل و نتایج آن را برنگاشته است. به نوشته وی، پس از درگذشت کنستانتین دوم در سوم نوامبر ۳۶۱ در ترسوس Tarsus که در قسطنطنیه دفن شد ژولیان جانشین او وارث مساعی او برای پیشگیری از ادامه تصرف قلمرو رومیان در مشرق زمین توسط شاپور دوم (ذوالاکتاف) شاه وقت ایران از دودمان ساسانیان شده بود. وی پنجم مارس سال ۳۶۳ میلادی از فرصت دوربودن شاپور از پایتخت استفاده کرد و با ۹۰ هزار لژیونر عازم ایران شد. شاپور دوم برای سرکوب کردن گردنکشی هپتال ها به تخارستان و منطقه فرارود (شمال رود آمو = آمو دریا) رفته بود. [هپتال ها و اصطلاحاً هون های سفید - گروهی از آریین ها بودند که به پارسی باستان سخن می گفتند - لهجه ای شبیه لهجه پشتون و پاتان ها - عرب آنان را هیاطله می نویسند]. شاپور قبلاً دو بار دست به حمله نظامی به قلمرو کنستانتین دوم زده و دست رومیان را از مناطق متعدد در آسیای غربی کوتاه کرده بود.

ژولیان در رسانیدن خود به پشت دیوارهای پایتخت ایران به قدری شتاب کرد که منتظر پیوستن ۳۰ هزار تن از نظامیاناش نشد که آنان را قبلاً روانه ارمنستان ساخته بود. شاپور دوم پس از آگاه شدن از لشکرکشی ژولیان، با عجله عزم بازگشت به پایتخت کرد و تا رسیدن خود با واحدهای اصلی ارتش، سپاه اسپهبد «مرنا» مستقر در منطقه پایتخت را مامور متوقف ساختن ژولیان کرده بود. سپهبد مرنا در نبرد بیست و نهم ماه مه موفق به متوقف ساختن ژولیان شد که قصد او تصرف پایتخت ایران زمین بود.

ژولیان که از طریق جاسوس های خود از نزدیک شدن شاپور دوم با سواره نظام زره پوش و به نوشته مارسه لیوس، دارای زره و سلاحهایی به شکل «کاتافراکت Cataphract (یونانی) و کلیباناریی Clibanarii (رومی) و واحدهای فیل سوار زوبین انداز آگاه شده بود سام می دستور عقب نشینی به سامرا (سامره) را داد تا در آنجا منتظر نیروی کمکی سی هزار نفری خود شود و نبرد را از سرگیرد، ولی اسپهبد «مرنا» از تعقیب او دست برداشت. سه هفته بعد شاپور دوم به او رسید و دو سپاه ایران ۲۶ ژوئن (۲۷ روز بعد) در حاشیه سامرا نیروهای رومی را پیش از این که به صورت هلال آرایش یابند به محاصره درآوردند.

در جریان جنگ، یک سرباز ایرانی زوبین (نیزه کوتاه - سرنیزه که به هدف پرتاب می شد) به سوی ژولیان پرتاب کرد که بر پهلوی او نشست و چند ساعت بعد درگذشت.

در پی در گذشت ژولیان، ژنرالهای رومی ژوویان را به سمت امپراتور موقت انتخاب کردند که وی چون توان و استعداد جنگیدن در نیروهای رومی ندید با شاپور دوم صلح کرد و از پنج منطقه بزرگ در شرق مدیترانه و هرگونه ادعای روم در ارمنستان صرف نظر کرد و متعهد شد که شخصا به مناطق پنجگانه مراجعه کند و به دست خود پرچم ایران در آنجا برافرازد که چنین کرد و این عمل در تاریخ امپراتوری روم یک تحقیر خوانده شده است.

شاپور دوم که ۷۰ سال بر ایران حکومت کرد و شهر نیشابور را در خراسان ساخت به روش شاپور یکم، دستور داد که مجسمه هایی بسازند که کشتگان رومی را در زیر پای سواره نظام ایران نشان دهد تا این پیروزی هرگز فراموش نشود و به سان شاپور یکم، اسیران رومی را هم برای کار کشاورزی به خوزستان فرستاد.

آدرس مطلب :

<https://www.cafetarikh.com/news/۲۲۷۲۷/تیسفون-نبرد>